

Därför polisanmäler vi oss själva!

Socialstyrelsen har under uppmärksammade former fattat beslut om att skyddshandskar under inga omständigheter får användas inom den psykiatriska tvångsvården. Beslutet får konsekvenser framför allt när det gäller vården av patienter med svårt tvångsmässigt självskadebeteende, där undertecknade ibland har använt oss av denna typ av skyddshandskar – som regel i direkt livräddande syfte. Vi har tidigare argumenterat emot detta beslut (ST 25/3), eftersom vi anser att Socialstyrelsen nu tvingar oss att använda ett betydligt grövre tvång än vad vi tycker att vi ibland skulle behöva. Enligt Lagen om Psykiatrisk Tvångsvård framgår redan i de inledande bestämmelserna att en vårdgivare ”skall” använda så lite ingripande tvångsåtgärder som möjligt, vilket vi varit måna om att göra utifrån den för oss enkla och närmast självklara logiken att skyddshandskar är ett mindre ingripande tvång än fastspänning och isolering. De sistnämnda tvångsmetoderna är nu efter Socialstyrelsens beslut de enda tvångsmedel vi har att ta till i de akuta fall där patienter tvångsmässigt och livshotande försöker att allvarligt skada sig själva.

Beslutet är enligt vårt tycke inte bara ologiskt och upprörande. Vi menar att det riskerar att försämra vården för våra patienter – en vård som hittills visat sig vara närmast förbluffande framgångsrik med tanke på vilken oerhört svår patientgrupp som det här rör sig om. Det som dock är än mer upprörande och närmast chockerande är det faktum att Socialstyrelsen i sitt beslut om förbud mot användning av skyddshandskar tydligt motiverar sitt beslut med att vi vid Rättspsykiatriska regionkliniken i Sundsvall har använt skyddshandskar ”i bestraffningssyfte”. Detta är inte bara kränkande, utan en anklagelse mot en läkargrupp så oerhörd att vi menar att den självklart måste bli föremål för rättslig prövning. En läkare som arbetar med bestraffningsmetoder i vården av psykiskt sjuka människor skall förstås inte vara läkare. Om Socialstyrelsens anklagelse skulle vara riktig, bör detta rimligen i så fall vara grova tjänstefel från vår sida, och förstås också ett flagrant brott mot våra mest grundläggande principer om mänskliga rättigheter.

Nu skall visserligen sägas att Socialstyrelsen dragit denna sin slutsats utifrån ett enda fall (!) – ett fall som faktiskt med all rätt kan diskuteras. I detta fall hade patienten på eget initiativ själv fått diktera en överenskommelse i vilken det framkom att hon vid ett framtida självskadebeteende skulle beläggas med skyddshandskar. Detta var olyckligt, och mindre omdömesgillt av oss att inte observera detta och också reagera, vilket vi djupt beklagar. Fallet öppnar otvivelaktigt möjligheter för den som vill göra en illvillig tolkning av vår vård. Men att utifrån detta enda fall dra slutsatsen att vi generellt använder tvång ”i bestraffningssyfte”, trots att vi vid upprepade tillfällen och med kraft förklarat att så förstås inte är fallet, är ju ett minst sagt udda sätt att argumentera - en argumentationsteknik som också förstås påtagligt skiljer sig från hur man vanligtvis brukar argumentera i seriösa sammanhang. Att dra slutsatsen att alla fall är oklara eller felaktiga utifrån ett enda fall brukar exempelvis i vetenskapliga sammanhang betecknas som ett ”osunt argument”.

Det skall också sägas att Socialstyrelsen vid sitt senaste besök hos oss den 14 april själva betecknade sin skrivning som ”ett olyckligt ordval”, men eftersom vi samtidigt inte uppfattade

det som om Socialstyrelsen har några intentioner att ändra sin skrivning om våra ”bestraffningsmetoder” anser vi oss inte ha något annat val än att polisanmäla oss själva – någonting som vi tror och hoppas är en självklarhet för alla läkare verksamma världen över om man drabbas av liknande anklagelser från en myndighets sida.

Socialstyrelsens agerande i detta fall har utan tvekan inneburit skador för oss, och sannolikt också för våra patienter, som idag är svåra att överblicka. ”Det olyckliga ordvalet” har förstås sänt ett tydligt budskap till patienter, deras anhöriga, och de vårdgivare som anlitar oss, att hos oss kan de förvänta sig en vård präglad av tvång ”i bestraffningssyfte”.

Idag polisanmäler vi således oss själva och ser fram emot en ordentlig rättslig prövning av oss som praktiserande läkare. Skulle det visa sig att de oerhört allvarliga anklagelser som riktas mot oss är grundlösa ser vi även fram emot en framtida granskning av den myndighetsutövning som Socialstyrelsens företrädare funnit lämplig i detta fall.

Erik Söderberg
Verksamhetschef

Göran Fransson
Chefsöverläkare

Per-Erik Olsson
Överläkare

Gunnar Silfors
Överläkare

Mats Persson
Överläkare

Christer Engström
Överläkare